

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра економіки і
підприємництва

ЕКОНОМІЧНА РОЗВІДКА ТА ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО (ПВ 21)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка і бізнес
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	IV курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити Загальна кількість: 120 годин Лекційних занять: 18 годин Практичних занять: 36 годин Самостійна робота студентів: 66 годин
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік/модульна контрольна робота, індивідуальне семестрове завдання у вигляді реферативної роботи
Розклад занять	Згідно розкладу http://roz.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: Шашина Марина Володимирівна, професор кафедри економіки і підприємництва, доктор економічних наук, професор контактні дані: ee.shashyna.maryna@ill.kpi.ua Практичні/Семінарські: Шашина Марина Володимирівна, професор кафедри економіки і підприємництва, доктор економічних наук, професор контактні дані: ee.shashyna.maryna@ill.kpi.ua
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/NzUzOTUzMTM1NjM2?cjc=daxjtua

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів ряду компетентностей: Надати здобувачам знання про теоретичні основи та практичні інструменти економічної розвідки, формування системи захисту комерційної таємниці підприємства, виявлення загроз промислового шпигунства, а також

ознайомити з функціональними завданнями підрозділів безпеки та розвідки у структурі сучасного бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни виступають теоретико-практичні положення: процеси формування, організації та функціонування економічної (ділової, корпоративної) розвідки на підприємствах, а також методи виявлення, запобігання та протидії загрозам промислового шпигунства і несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації.

Викладання навчальної дисципліни орієнтоване на формування у здобувачів вищої освіти ряду **компетентностей**:

Загальні компетентності:

- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (моральна свідомість, повага до конфіденційності, недопущення порушення прав). підприємства.

Фахові компетентності:

- здатність застосовувати основи економічного аналізу для вивчення конкурентного середовища;
- здатність розпізнавати ризики, пов'язані з витоком комерційної таємниці, і пропонувати базові заходи захисту інформації.

Вивчення дисципліни дозволить сформувати у здобувача вищої освіти наступні **програмні результати навчання**:

ПРН 1. Розуміє сутність, напрями та правові межі економічної та корпоративної розвідки в сучасному бізнес-середовищі.

ПРН 2. Ідентифікує основні загрози витоку комерційної інформації та методи їх запобігання.

ПРН 3. Володіє базовими навичками аналізу зовнішнього середовища підприємства з метою виявлення потенційних конкурентних ризиків.

ПРН 4. Знає принципи організації розвідувального підрозділу та служби безпеки підприємства.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-

Пререквізити: попередніми до вивчення дисципліни є такі освітні компоненти як «Проектний аналіз», «Господарське законодавство».

Постреквізити: дисципліна забезпечує такі дисципліни: у подальшому дисципліна буде проходження виробничої практики та виконання дипломної роботи.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Засади умови економічної розвідки.

Тема 1.1. Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки.

Тема 1.2. Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.

Розділ 2. Таємниці підприємства та методи їх викрадення і захисту.

Тема 2.1. Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю.

Тема 2.2. Методи викрадення таємниць підприємства.

Тема 2.3. Промислове шпигунство.

Тема 2.4. Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства.

Розділ 3. Структурні підрозділи розвідки та захисту підприємства.

Тема 3.1. Розвідувальний підрозділ підприємства.

Тема 3.2. Служба безпеки підприємства.

1. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Гринько, О. О. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 228 с.
2. Протидія промислового шпигунству : навчально-методичні матеріали з дисципліни / укладач Ю.Є. Муравська. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 31 с.
3. Карпачова Т. О., Федосеєва Ю.В. Інформаційна безпека підприємства: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 192 с.

4. Коваль, О. М. Економічна розвідка в системі стратегічного управління: монографія. Дніпро : Пороги, 2020. 204 с.
5. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник до виконання практичних занять / уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/55883>

2. Додаткова:

6. Коваль, О. М. Економічна розвідка в системі стратегічного управління: монографія. Дніпро : Пороги, 2020. 204 с.
7. Про електронні довірчі послуги: Закон України станом на 07.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n53416>.
8. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України станом на 07.06.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-1517>.

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферативної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі;

спеціальні методи навчання: аналітичні завдання, презентації, дискусія.

Проведення лекцій забезпечує формування теоретичних знань студента у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, використання мультимедійних засобів. Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними в навчальному плані. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи, які надають розуміння особливостей економічної розвідки та промислового шпигунства, застосування інструментів захисту та упередження загроз функціонування підприємства.

Набуття студентом проблемно-орієнтовного мислення, а також вміння розробляти та приймати рішення є тими чинниками, що забезпечують уміння формування аналітичних навиків виявлення та подолання загроз функціонування підприємства.

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 1. Розуміє сутність, напрями та правові межі економічної та корпоративної розвідки в сучасному бізнес-середовищі.	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: практичні заняття, індивідуальне завдання у вигляді реферату, модульну контрольну роботу.
ПРН 2. Ідентифікує основні загрози витоку комерційної інформації та методи їх запобігання.	Загальні методи навчання: проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий. Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	Календарний контроль: перша та друга атестація Підсумковий контроль - залік
визначати стратегії протидії промислому шпигунству та економічні розвідці.		

ПРН 3. Володіє базовими навичками аналізу зовнішнього середовища підприємства з метою виявлення потенційних конкурентних ризиків.		
ПРН 4. Знає принципи організації розвідувального підрозділу та служби безпеки підприємства.		

ематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульний контроль.

№ п/п	Назва тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
1	Тема 1.1. Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки	2	4	6	Л: Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки; П: Аналіз передумов виникнення економічної розвідки у різних країнах; Напрямок розвитку економічної розвідки.	Н: обговорення О: індивідуальне
2	Тема 1.2. Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.	2	4	6	Л: Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі; П: Методи та інструменти корпоративної розвідки в аналізі ринку; Використання корпоративної розвідки для оцінки конкурентного середовища ;	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
3	Тема 2.1. Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю.	2	4	6	Л: Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю; П: Розробка критеріїв для визначення комерційної таємниці у компанії; Створення матриці комерційної таємниці.	Н: обговорення, аналітичне завдання О: індивідуальне
4	Тема 2.2. Методи викрадення таємниць підприємства	2	4	6	Л: Методи викрадення таємниць підприємства; П: Розробка критеріїв для визначення комерційної таємниці у компанії; Створення та впровадження політики захисту комерційної таємниці.	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
5	Тема 2.3. Промислове шпигунство.	4	6	6	Л: Промислове шпигунство. П: Виявлення промислового шпигунства на підприємстві; Аналіз реальних кейсів промислового шпигунства та їх наслідків; системи протидії промислового шпигунства на підприємстві.	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
6	Модульна контрольна робота		2	4	Передбачає теоретичні завдання	
7	Тема 2.4. Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства.	2	4	6	Л: Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства; П: Розробка політики інформаційної безпеки для підприємства; Впровадження системи контролю доступу та	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне

№ п/п	Назва тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
					моніторингу інформаційних ресурсів.	
8	Тема 3.1. Розвідувальний підрозділ підприємства	2	4	6	Л: Організаційно-методичні засади функціонування розвідувального підрозділу підприємства П: Розробка структури та функціональних обов'язків розвідувального підрозділу	Н: обговорення, аналітичне завдання; тестове опитування О: індивідуальне
9	3.2. Служба безпеки підприємства	2	2	4	Л: Роль і завдання служби безпеки у системі забезпечення економічної та інформаційної безпеки підприємства П: Аналіз ризиків та розробка заходів служби безпеки підприємства	Н: обговорення, аналітичне завдання. О: індивідуальне
10	Реферативна робота		2	10		
Залік				6		
Всього:		18	36	66		

5. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 66 години самостійної роботи. На самостійну роботу виносяться: підготовка до аудиторних занять, до виконання модульної контрольної роботи, виконання реферативної роботи, підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку.

Вид самостійної роботи, обсяг годин на виконання

№ з/п	Обсяг годин	Вид самостійної роботи
1	2	3
1	46	Підготовка до аудиторних занять
2	4	Підготовка до виконання модульної контрольної роботи
3	10	Виконання реферативної роботи
4	6	Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку
Разом	66	

Політика і контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та норми поведінки. Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекції та практичних заняттях не додаються. Втім, частина рейтингу здобувача формується через участь у заходах на практичних заняттях, а саме за участі у виконанні ситуаційних завдань, аналізі проблемних ситуацій, груповій та індивідуальній роботі. Тому пропуск практичного заняття знижує можливість здобувача отримати рейтингові бали. На заняттях здобувачу вищої освіти дозволяється користуватись інтерактивними засобами навчання, в т. ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання. Норми етичної поведінки визначені у Кодексі честі (<https://kpi.ua/code>). В університеті здобувачі мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>).

Заохочувальні та штрафні бали. Заохочувальні бали здобувач може отримати за участь у конкурсах наукових робіт за тематикою дисципліни або за поглиблене вивчення окремих тем, результати якого представлені у вигляді наукових тез, наукової статті тощо. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Правила зарахування індивідуальних завдань. Авторське виконання завдання, обґрунтованість основних положень, достовірність використання інформаційно-методичного апарату, аргументований захист отриманих результатів та висновків.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді стислої доповіді за виконаним завданням, та відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зараховується за результатами представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлених в індивідуальному порядку.

Політика оцінювання контрольних заходів. Оцінювання контрольних заходів здійснюється згідно з Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти питання, яке стосується процедури контрольних заходів та їх результатів.

У випадку незгоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів на ім'я декана факультету за процедурою, визначеною Положенням про апеляції (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Академічна доброчесність. При оцінювання робіт здобувачів особлива увага приділяється дотриманню політики академічної доброчесності (<https://kpi.ua/academic-integrity>). В разі виявлення дублювання робіт, такі роботи отримують нульовий рейтинг. При виявленні значного рівня запозичень в розрахунковій роботі або інших роботах без належного цитування, роботи не оцінюються і повертаються здобувачу на доопрацювання.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті регламентує Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Політика використання штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту (далі, ШІ) регламентується «Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Усі навчальні завдання з дисципліни мають бути результатом власної оригінальної роботи здобувача. Використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності. Недотримання цього положення розглядатиметься як порушення академічної етики.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків. Під час вивчення дисципліни можливі позааудиторні заняття в межах тематики дисципліни, що включають відвідування науково-практичних заходів, зустрічей з представниками бізнесу, тренінгів та вебінарів. Для опанування і поглиблення практичних навичок можуть бути запрошені фахівці та професіонали сфери державного управління, оборони, промисловості, постачання електроенергії, інформації та зв'язку, послуг тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання передбачає застосування рейтингової системи другого типу згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (PCO-1) (<https://osvita.kpi.ua/node/37>). Максимальний сумарний рейтинг за курс – 100 балів. Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60% від його рейтингового балу

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання

8.1. Поточний контроль (max 100 балів)

1. Робота на практичних заняттях (max 60 балів)

1. Відповіді на практичних заняттях: відповіді на запитання з теми лекції, участь в дискусіях, у тому числі за результатами опрацювання кейсів, обговореннях, відповіді під час усного опитування, аналітичні доповіді, (16 балів **x15 балів**).

Розрахунок за одну відповідь:

1- активна робота, повні відповіді під час опитування;

0.8 -плідна робота, часткові відповіді під час опитування;
0.6 - робота з доповненням до відповідей інших здобувачів;
0 - пасивність

2. Опрацювання аналітичних навчальних завдань: аналітичні, навчальні завдання, у тому числі, виконані під час роботи у малих групах з презентацією результатів на практичних заняттях (5 завдання – **max 25 балів**).

Розрахунок за одне завдання:

5 балів	•	якісно виконане завдання, результати обґрунтовані і доведені;
4 балів	•	наявні певні недоліки у виконанні завдання, які суттєво не впливають на його результат;
3 бали	•	завдання виконано з неточностями, що мають вплив на обґрунтування результату;
0 балів	•	завдання не виконане

3. Тестування (5 завдання – **max 20 балів**).

За результатами опрацювання лекційного матеріалу проводиться **тестування**, яке оцінюється у 5 балів, за такими критеріями:

- правильно виконаний тест – 5 балів;
- тест виконаний на 60 % – 3 бали;
- невиконаний тест – 0 балів.

1.2. Модульна контрольна робота (max 20 балів)

Розрахунок балів за одну контрольну роботу:

18-20 балів –	бездоганне виконання;
15-17 бали –	роботу виконано з незначними недоліками;
12-14 балів –	є певні помилки у виконанні роботи;
0 балів –	завдання контрольної роботи не виконані, або виконані неправильно.

1.3. Індивідуальне семестрове завдання (max 20 балів).

Реферативна робота оцінюється в 20 балів за такими критеріями:

18-20 балів –	творчий підхід до розв'язання завдань та захист на занятті ;
15-17 бали –	роботу виконано з незначними неточностями та захищено на занятті ;
12-14 балів –	роботу виконано з певними недоліками та захищено на занятті ;
менше 12 балів –	завдання не виконане або є грубі помилки; (роботу не зараховано)
15 балів -	за несвоєчасну здачу реферативної або здачу без захисту на занятті, але при умові якісного виконання без помилок

2. Календарний контроль.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр.

7 тиждень –	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 15 балів. Виконано не менше ніж 60 % з обсягу завдань;
14 тиждень -	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 30 балів. Складено модульну контрольну роботу, опрацьовано та виконано не менше ніж 90 % з обсягу завдань практичних робіт.

3. Семестровий контроль (залік) (max 100 балів)

Умовою допуску до заліку є виконання індивідуального семестрового завдання, практичних робіт та модульної контрольної роботи. Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та виконання індивідуального семестрового завдання.

Заліковий білет містить чотири завдання, які оцінюються у 80 балів.

Розрахунок балів за виконання завдань залікової контрольної роботи:

18-20 балів	•	повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

- 15-17 балів • достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями;
- 12-14 балів • неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;
- 0 балів • немає відповіді.

Максимальний бал за курс – 100 балів.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску (менше 40 балів)	Не допущено

9 Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У рейтинг здобувача можуть бути зараховані сертифікати проходження очних або дистанційних курсів за тематикою курсу на платформах Prometheus та Coursera.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено проф. кафедри економіки і підприємництва, д. е. н., проф. Мариною Шашиною

Ухвалено кафедрою (протокол № 17 від 23.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 30.06.2024 р.)